

**Obiteljsko obrazovanje „MeTURA - Povratak korijenima“,
terapeutsko obiteljsko vrtlarstvo i terapeutsko obiteljsko
kuhanje za samostalan život odraslih članova obitelji s
intelektualnim teškoćama**

SAŽETAK SINTEZNOG IZVJEŠĆA

**Aktivnost O3, Studija o motivacijskim metodama podrške
edukatora za učinkovitije društveno aktiviranje obitelji i
njihovih odraslih članova s intelektualnim teškoćama**

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. SAŽETAK NACIONALNOG IZVJEŠĆA ZA SLOVENIJU	5
2.1 Cjeloživotno učenje odraslih s IT.....	6
2.2 Primjeri dobre prakse u Sloveniji.....	6
2.3 Izvori.....	8
2.4 Sažetak upitnika za edukatore.....	8
2.5 Sažetak upitnika za obitelj.....	9
3. SAŽETAK NACIONALNOG IZVJEŠĆA ZA ITALIJU	9
3.1 Školovanje i obuka za odrasle osobe s IT u Italiji	9
3.2 Školovanje za inkluziju	10
3.3 Cjeloživotno učenje za osobe s IT	10
3.4 Dobre prakse	12
3.5 Sažetak upitnika za edukatore	13
3.6 Sažetak upitnika za obitelj	14
3.7 Izvori	14
4. SAŽETAK NACIONALNOG IZVJEŠĆA ZA HRVATSKU	15
4.1 Sustav obrazovanja i osposobljavanja odraslih osoba s IT u Hrvatskoj.....	15
4.2 Proces deinstitutionalizacije odraslih osoba s IT.....	16
4.3 Život u zajednici obitelji i njihovih odraslih članova s IT.....	17
4.4 Motivacijske metode edukatora za učinkovitije društveno aktiviranje obitelji i njihovih odraslih članova s IT.....	18
4.5 Sažetak upitnika.....	19
4.6 Izvori.....	20
5. SAŽETAK NACIONALNOG IZVJEŠĆA ZA UJEDINJENO KRALJEVSTVO	21
5.1 Školovanje i obuka za odrasle osobe s IT u UK.....	21
5.2 Školovanje za inkluziju.....	21
5.3 Cjeloživotno učenje za osobe s IT.....	22
5.4 Neki primjeri aktivnosti koje provode obitelji s OČOIT u UK.....	22
5.5 Izvori.....	24
5.6 Sažetak upitnika.....	24
6. ZAKLJUČAK	26

1. UVOD

„MeTURA - Povratak korijenima“ je projekt u okviru programa Erasmus +, ključna akcija 2 (KA2), čiji je cilj poboljšati živote odraslih osoba s intelektualnim teškoćama poticanjem obiteljskog terapeutskog vrtlarstva i obiteljskog terapeutskog kuhanja kao načina poticanja kontinuiranog cjeloživotnog učenja (CU) i neovisnosti odraslih članova obitelji s intelektualnim teškoćama (OČOIT). Cjeloživotno učenje odnosi se na sve svrhovite aktivnosti učenja koje se kontinuirano poduzimaju tijekom života osobe, s ciljem poboljšanja znanja, vještina i kompetencija.

3

Projekt će trajati 35 mjeseci u suradnji s neprofitnim organizacijama iz Slovenije, Ujedinjenog kraljevstva, Hrvatske i Italije. Organizacije koje sudjeluju su: Obrazovni centar Geoss (Slovenija), Zveza Sožitje (Slovenija), Danilo Dolci (Italija), UOSIKAŽU (Hrvatska) i Thrive (Ujedinjeno kraljevstvo). S provedbom Obiteljskog obrazovanja MeTURA partnerske organizacije će proširiti svoju ponudu mogućnosti cjeloživotnog učenja za njihove sudionike - ranjive odrasle polaznike. Cilj projekta je razviti alate i resurse kako bi se edukatorima i obiteljima omogućilo što više mogućnosti cjeloživotnog učenja koje terapeutsko vrtlarstvo i terapeutsko kuhanje mogu pružiti. Dati će uvid u društveno i funkcionalno stjecanje kompetencija i druge terapeutske prednosti ovih aktivnosti.

U fazi pripreme projektnog prijedloga MeTURA, projektni partneri otkrili su potrebu za vještinama koje će edukatorima omogućiti da aktivnije uključe ranjivije odrasle osobe, posebno obitelji i njihove odrasle obitelji s intelektualnim teškoćama (OČOIT), u programe cjeloživotnog učenja, programe društvene aktivacije i sudjelovanje na javnim događajima u organizaciji partnera i institucija za obrazovanje odraslih. Njihovo je sudjelovanje često minimalno, unatoč činjenici da je sudjelovanje u ovim programima besplatno ili se u određenim slučajevima sudionicima nadoknađuju troškovi sudjelovanja. O3 će istražiti mogućnosti učinkovitih motivacijskih strategija za uključivanje obitelji i OČOIT-a u CU, te strategije sprečavanja napuštanja aktivnosti prije njenog završetka u vezi sa stečenim i potrebnim osnovnim vještinama (matematičke i ICT vještine, pismenost) , Ciljevi IO3 su:

- učinkovite komunikacijske strategije edukatora u njihovoj uključenosti u cjeloživotno učenje za odrasle, socijalna aktivacija;
- pronaći ključne inkluzivne nedostatke u komunikacijskom sustavu i potrebnu sustavnu i individualnu pomoćnu infrastrukturu za uključivanje u planiranu neovisnu provedbu cjeloživotnog učenja u obiteljima;

- koje su metode objavljivanja, primjene i korištenja pomoćnih alata za učenje najučinkovitije za ciljne skupine: tiskani materijali, CD, filmovi, audio snimci, FB publikacije, web stranice, ...

- metode i strategije za učinkovito širenje i korištenje rezultata projekta među ciljnim skupinama odraslih; tamo gdje ciljne skupine mogu uočiti najveće poteškoće u pristupu rezultatima projekta;

- identificirati potrebne komunikacijske vještine edukatora, obitelji koja uči i ranjive odrasle osobe, sadržaj psiho-obrazovanja, uključujući komunikaciju putem društvenih mreža za učinkovitiju socijalnu aktivaciju.

Unutar O3 Studije izrađena su dva upitnika, jedan za edukatore i jedan za obitelji s OČOIT-om. Upitnici su provedeni u svim zemljama sudionicama.

Pomoću upitnika za edukatore prvo smo željeli saznati motivacijske metode podrške koje edukatori koriste za uključivanje i komuniciranje s obiteljima i njihovim odraslim članovima s intelektualnim teškoćama.

Upitnik je bio podijeljen u dva dijela; prvi se dio sastojao od nekih općih podataka o obitelji, drugi se dio sastojao od 12 zatvorenih i 6 otvorenih pitanja o komunikacijskom procesu između edukatora i obitelji ili edukatora i OČOIT-a. U upitniku su posebno istaknute strategije koje edukatori koriste da uključe OČOIT, kao i motivacijske tehnike koje se primjenjuju u radu s OČOIT-om. Također smo dali edukatorima priliku da izraze vlastito mišljenje i podijele svoje iskustvo o aktivnostima cjeloživotnog učenja s obiteljima s OČOIT-om.

Slično tome, upitnik za obitelj bio je podijeljen u dva dijela; prvi se dio sastojao od nekih općih podataka o obitelji dok se drugi sastojao od 11 zatvorenih pitanja na koja je odgovoreno unutar cijele obitelji. Pomoću upitnika za obitelj prvo smo željeli saznati u kakvim aktivnostima sudjeluju obitelji i OČOIT. Drugo, željeli smo otkriti kako oni stupaju u kontakt s edukatorima i koji su razlozi da neke aktivnosti pohađaju, a neke ne. Naglašavajući proces donošenja odluka, usredotočili smo se na to kako se obitelj identificira i na taj način odlučuje prisustvovati tim aktivnostima zajedno sa svojim OČOIT-om. Stoga smo htjeli saznati vjeruju li obitelji da će imati koristi od ove vrste aktivnosti (vrtlarstvo i kuhanje).

2. SAŽETAK NACIONALNOG IZVJEŠĆA ZA SLOVENIJU

U današnjem društvu koje se mijenja i nastanku mnogih inovacija koje odražavaju neprestane ekonomske, tehnološke, političke, kulturne i druge promjene u svijetu, za svaku je osobu neophodno da se cijelo vrijeme educira. Samo na taj način možemo se osobno razvijati i postići najviše u životu.

5

Sam pojam cjeloživotnog učenja ukazuje da to znači učenje od rođenja do smrti, pa tako i u odrasloj dobi. Koncept cjeloživotno učenje (CU) govori o obrazovanju odraslih u svim oblicima kao neizostavan dio cjeloživotnog obrazovanja, a ne samo kao dodatak početnom obrazovanju. Stoga je važno da ljude educiramo kroz cijeli život, u svim fazama života i na različitim poljima, ne samo formalno (školsko učenje), već i neformalno i povremeno. Promicanje cjeloživotnog učenja ključno je za razvoj svakoga (kako pojedinaca, tako i društva).

Sustavno reguliranje obrazovanja odraslih u Sloveniji je i pored brojnih koncepata, ideja i prijedloga i dalje manjkavo, pa je važno tražiti rješenja za njegove promjene. Potrebno je poboljšati mogućnosti učenja odraslih i približiti ih kvalitetnim programima učenja, novim pristupima i metodama rada, te vrednovanju već usvojenih znanja i upoznati ih s mogućnostima koje im stoje na raspolaganju.

Učinkovit sustav obrazovanja odraslih mora pronaći svoje mjesto u kontekstu cjeloživotnog učenja za poboljšanje pristupa:

- tržištu rada;
- socijalnoj integraciji;
- pripremi ljudi za aktivno starenje;
- međukulturalnoj suradnji;
- učenju jezika i
- povećavanju sudjelovanja ljudi svih dobnih skupina, uključujući osobe s invaliditetom i ostale skupine u nepovoljnom položaju.

Kada je riječ o obrazovanju osoba s invaliditetom, potrebno je napomenuti dva važna procesa koja se proporcionalno odvijaju kroz proces obrazovanja.

Prvo je integracijski proces koji znači: "integracija u okoliš / društvo u najvećoj mogućoj mjeri", a predstavlja prilagođavanje osoba s invaliditetom okolišu / društvu.

Drugi je inkluzivni proces, što znači "prilagođavanje okoliša / društva navedenoj ciljanoj skupini". Proces obrazovanja osoba s invaliditetom bit će uspješan samo ako su ta dva procesa - integracija i inkluzija - uspješni.

Potrebno je izmijeniti i nadograditi sustav obrazovanja odraslih kako bi odrasli s različitim invaliditetom mogli imati odgovarajući pristup i kvalitetno obrazovanje.

2.1 CJELOŽIVOTNO UČENJE ODRASLIH S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA

Kao što je već spomenuto, stalno je učenje važno za sve. Osobama s intelektualnim teškoćama ovo donosi više izazova, jer im za to treba više motivacije. Razlozi su: niže intelektualne sposobnosti i s tim niža sposobnost predviđanja pozitivnih učinaka učenja, niža motivacijska sfera koja u normalnim okolnostima izravno potiče aktivnosti; nedostatak samoinicijativnih elemenata, slabija percepcija usmjerena na istraživanje.

Osobe s intelektualnim teškoćama trebaju praćenje cjeloživotnog učenja, jer svi moraju imati u vidu njihove obrazovne mogućnosti i interese.

Mogućnosti za različite oblike obrazovanja trebaju biti takve da im pomognu oblikovati svoj život, a posebno potaknuti procese odrastanja i ulogu odrasle osobe u područjima partnerstva, rada, prebivanja i slobodnog vremena.

Poseban andragoški rad s odraslim osobama s intelektualnim teškoćama najčešće se odnosi na dva područja:

- podrška prevladavanju poteškoća u učenju koje osoba ima u obrazovnom procesu zbog invaliditeta;
- pomaganje u izboru različitih opcija koje ovim osobama nudi šire društveno okruženje, uključujući potpunu inkluziju i sudjelovanje.

2.2 PRIMJERI DOBRE PRAKSE U SLOVENIJI

CMEPIUS

Centar Republike Slovenije za mobilnost i europsko obrazovanje (CMEPIUS) javna je ustanova koja djeluje na području međunarodnih projekata i međunarodne mobilnosti. Osnovan je 2003. godine i obavlja dva glavna zadatka:

- koordinacija programa Erasmus + I na polju obrazovanja, osposobljavanja i sporta;
- podrška razvoju obrazovanja i osposobljavanja

Između ostalog, CMEPIUS je implementirao program cjeloživotnog učenja u razdoblju 2007-2013. Cilj ovog programa bio je omogućiti cjeloživotno učenje; stjecanje novih kompetencija i znanja i na taj način sudjelovanje u razvoju društva i gospodarstva. CMEPIUS je međunarodno orijentiran, tako da je ovaj program Sloveniju povezao s ostalim europskim obrazovnim sustavima.

Program cjeloživotnog učenja proveden je u okviru sljedećih sektorskih programa:

- Comenius;
- Erasmus;
- Leonardo da Vinci;
- Grundtvig.

U okviru programa Grundtvig provedena su dva programa za osobe s invaliditetom:

- mogućnosti cjeloživotnog učenja za odrasle osobe s intelektualnim teškoćama, što je implementirao CUDV DolfkeBoštjančičDraga;
- Integralno CU odraslih osoba s invaliditetom, što je implementirao Andragoški zavod Maribor.

Leonardo da Vinci financirao je CU projekt za osobe s invaliditetom pod nazivom Osobni i profesionalni rast koji je provodio VIZ Višnja Gora. Svrha projekta bila je omogućiti osobama s invaliditetom život u inozemstvu i upoznavanje s Europskom unijom i njezinim djelovanjem.

U svrhu cjeloživotnog učenja za osobe s invaliditetom provedeno je nekoliko projekata koji su financirani iz drugih europskih ili nacionalnih izvora:

- DISNET - mreža e-studija za nezaposlene osobe s invaliditetom, namijenjena boljoj računalnoj pismenosti osoba s invaliditetom (provodi Andragoški zavod Maribor);
- Provjerite i idite - e-baza bez prepreka za ljude u tvrtki, namijenjena smanjenju prepreka i omogućavanju pristupa zapošljavanju osobama s invaliditetom (provodi Andragoški zavod Maribor);
- Trening za životni uspjeh - Moj korak (UŽU-MK) i Postanite zagovornik osoba s invaliditetom, namijenjen obrazovanju, učenju i povezivanju osoba s invaliditetom na različitim razinama društvenog života (provodi Ljudska univerza, Zavod za kulturu i obrazovanje Slovenska Bistrica)

Projekti CU-a omogućuju osobama s invaliditetom stjecanje novih znanja i kompetencija i ujedno nude učenje za život - naučiti kako imati kvalitetan život, rad i suživot. To učenje od rođenja do smrti nudi osobama s invaliditetom rast i razvoj, a samim tim i bolji život.

Nedostatak projekata poput ovih je da oni nisu široko dostupni; većinom se provode u organizacijama ili institucijama koje provode projekt. Dakle, osobe koje su već uključene u ustanovu ili okupacijske centre su osobe koje su dio ovog projekta. A oni koji žive kod kuće i ne pohađaju nijedan dostupan program i dalje imaju poteškoća sudjelovati u cjeloživotnim programima i projektima. Stoga dovođenje cjeloživotnog učenja u dom ljudi jako važno.

2.3 IZVORI

Andragog pri učenju in izobraževanju odraslih s posebnimi potrebami. Retrieved 21.10. 2019 from: https://www.andragosko-drustvo.si/wp-content/uploads/2017/01/Zbornik_Andragog-pri-uc%CC%8Cenju-in-izobraz%CC%8Cevanju-odraslih-s-posebnimi-potrebami_B.pdf

Dolenc, T., 2012. Vseživljensko učenje oseb s posebnimi potrebami, thesis. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakultetazadružbenevede.

8

Novljan, E. in Jelenc, D, 2000. Izobraževanje odraslih oseb z motnjami v duševnem razvoju. Ljubljana: Center Kontura.

2.4 SAŽETAK UPITNIKA ZA EDUKATORE

Većina edukatora koji su sudjelovali u upitniku su žene i imaju više od 10 godina iskustva u svom radu.

Većina edukatora kaže da je lako stupiti u kontakt s obiteljima s OČOIT-om. Glavne prepreke u komunikaciji s obiteljima s OČOIT-om su da roditelji negiraju stanje djeteta i imaju nerealna očekivanja. Većina edukatora komunicira s obiteljima osobno ili preko telefona.

Najčešće korištena metoda za uključivanje obitelji s OČOIT-om u CU aktivnosti je prilagođena komunikacija i volonterska podrška. Najvažnije karakteristike u učinkovitoj komunikaciji s obiteljima s OČOIT-om su strpljenje, aktivno slušanje i poštovanje.

Edukatori kažu da je glavni problem u provođenju aktivnosti cjeloživotnog učenja nepristupačnost obitelji. Obuka o novim metodologijama bila bi vrsta podrške koju bi edukatori trebali da im pomogne u poboljšanju provedbe CU aktivnosti.

Većina edukatora smatra da su pozitivan odgovor i motivacija vrlo važni kada uključuju obitelji s OČOIT-om u CU aktivnosti. Ključ za uspješnu primjenu CU za obitelji s OČOIT-om u njihovom kućnom okruženju su male grupe i provedbene aktivnosti koje pomažu obiteljima da se integriraju u nepoznato okruženje. Ako bi se aktivnosti odvijale u kućnom okruženju, OČOIT i obitelji bili bi više uključeni u aktivnosti.

2.5 SAŽETAK UPITNIKA ZA OBITELJ

Sve obitelji koje su sudjelovale u upitniku imaju jednog člana obitelji s intelektualnim teškoćama.

Većina obitelji pohađa vikend seminare, predavanja i seminare radi podrške svom OČOIT-u. Većina obitelji ne susreće se s edukatorima koji provode aktivnosti prije početka istih. Većina obitelji dobiva informacije o obrazovnim aktivnostima edukatora i institucija. Obitelji preferiraju kontakt putem e-maila.

Većina obitelji kaže da je nedostatak vremena najveći problem kada se bave CU aktivnostima. Obitelji kažu da je s osobnog stajališta OČOIT-u potrebno ohrabrivanje i osjećaj postignuća tijekom aktivnosti učenja. Druženje s drugim obiteljima i razmjena iskustava vrsta su podrške koja bi pomogla obiteljima s OČOIT-om da poboljšaju obrazovne aktivnosti.

Većina obitelji kaže da su osamostaljivanje i poboljšanje njihovih socijalnih vještina glavne potrebe OČOIT-a za učenje.

Većina obitelji zadovoljna je uslugama koje dobivaju od institucija u koje je uključen i njihov OČOIT.

9

3. SAŽETAK NACIONALNOG IZVJEŠĆA ZA ITALIJU

U nacionalnom izvješću za Italiju prvo su predstavljeni formalni načini obrazovanja odraslih osoba s intelektualnim teškoćama, koje su im mogućnosti nakon završetka formalnog obrazovanja i ponuda cjeloživotnog učenja za njih. Naposljetku, prikazani su rezultati upitnika za Italiju. Upitnik je proveden između edukatora (20 upitnika) i obitelji (10 upitnika) koje imaju odrasle članove s intelektualnim teškoćama (OČOIT).

3.1 ŠKOLOVANJE I OBUKA ZA ODRASLE OSOBE S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA U ITALIJI

U Italiji je obrazovanje i obuka pravo, ali i obaveza. Država jamči sva prava na obrazovanje i osposobljavanje do navršene 18 godine života i još 12 godina od početka prvog razreda Osnovne škole.

To se posebno odnosi na učenike s invaliditetom, navedeno je u presudi Ustavnog suda br. 215/87 i čl. 24. Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom, koju je Italija ratificirala l. n ° 18/09.

Pravo na obrazovanje osoba s intelektualnim teškoćama osigurano je Ustavom Italije i nekim drugim međunarodnim dokumentima koji ovo pravo osiguravaju:

- Međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima (1966.),

- pravno obvezujuća Konvencija o dječjim pravima,
- Rezolucija o uključivanju djece i adolescenata s invaliditetom u opće obrazovne sustave - Vijeće Europske unije (1990.),
- Preporuka 6 o koherentnoj politici za osobe s invaliditetom - Odbor ministara (1992),
- Izjava iz Salamanke i okvir za djelovanje o obrazovanju za posebne potrebe (1994) - UN,

Pohađanje škole je obavezno i besplatno za svu djecu i mlade u dobi od 6 do 16 godina koji žive u Italiji. Učenici s invaliditetom mogu završiti svoje obavezno obrazovanje do 18. godine života.

10

Djeca koja imaju certificiran invaliditet imaju pravo, a ne samo mogućnost, upisati se u vrtić. Nadalje, djeca koja su certificirana u situaciji od iznimne važnosti (u skladu sa stavkom 3d. Članka 3d Zakona br. 104 iz 1992.) imaju pravo prvenstva u pristupu javnim uslugama komunalnih institucija u općini prebivališta.

3.2 ŠKOLOVANJE ZA INKLUZIJU

U Italiji svi učenici s invaliditetom pohađaju zajedničke škole. U stvari, od 1977. u Italiji su zatvorene gotovo sve „posebne“ škole koje pohađaju samo učenici s invaliditetom. Kako bi omogućila uključivanje učenika s invaliditetom, škola mora jamčiti specifične i dodatne resurse, temeljene na potrebama svakog učenika:

1. specijalizirani učitelj za podršku;
2. pomoćnik za autonomiju i komunikaciju;
3. osnovni asistent (osobna higijena s obzirom na spol učenika, transferi unutar škole).

Učenici s invaliditetom mogu i:

1. imati više vremena za obavljanje provjera testova ili ih raditi na druge načine kao njihovi drugovi;
2. slijediti personalizirane programe, čak i drugačije od onih drugova;
3. izvršavati provjere testova drugačije od njihovih drugova: ekvivalentni testovi ili diferencirani testovi.

3.3 CJELOŽIVOTNO UČENJE ZA OSOBE S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA

S obzirom na mogućnost orijentacije i stručnog usavršavanja za osobe s mentalnim poteškoćama, talijanska je situacija složena, različita i često nezadovoljavajuća. U stvarnosti boljoj od sadašnje, adolescenti s intelektualnim teškoćama nakon srednje škole trebali bi imati mogućnost pohađanja stručnih škola s kadrovskim resursima i s odgovarajućim učiteljima da favoriziraju integraciju osoba s mentalnom retardacijom. To se često ne

dogaća i oni se upisuju u druge škole (uključujući znanstvene ili klasične srednje škole).

Takav je izbor zbog nekoliko čimbenika, ali glavni je činjenica da su u mnogim regionalnim situacijama stručni tečajevi oskudni i / ili loše organizirani i / ili s osobljem koje nije jako osjetljivo na probleme integracije. Treba naglasiti čak i ako postoje vrlo dobro organizirane i avangardne stvarnosti: to je ipak manjina.

11

Imajući na umu ovaj rašireni nedostatak, mora se ipak naglasiti da Italija od 1970. favorizira orijentacijsku, profesionalnu kvalifikaciju i vrhunski radni položaj (Montobbio and Casapietra, 1982; Neri and Brotini, 1982; Ravaccia, 1982, Bolpin, Schena and Zeffiro, 1986, Barbieri, D'Angelo, Oriani and Palmonari, 1987, Bonaconsa, Fattorelli, Fichera and Schena, 1988, Montobbio, 1982, 1985, 1989, 1999, Moderato and Paltrinieri, 1989; Moniga and Vianello, 1994, 1996; Causin and De Pieri, 1999; Breda, 2001; Cassullo, 2001; Mainardi, 2001; Vianello, 2006).

Pravo na stručno usavršavanje osoba s invaliditetom upisano je u čl. 38. talijanskog Ustava: "invalidi i hendikepirani imaju pravo na obrazovanje i stručno usavršavanje".

Do šezdesetih, međutim, propisi o toj temi nisu predviđali intervencije u korist osoba s invaliditetom. S L. n. 118/71 dane su prve indikacije, a zatim s L. n. 845/78, konkretnije odredbe u vezi s tim, poput usklađenosti između sustava strukovnog osposobljavanja i općeg obrazovnog sustava, profesionalne kvalifikacije invalida, intervencije potrebne za osiguravanje prava na stručno osposobljavanje, usmjeravanje inicijativa za obuku na profesionalno prekvalificiranje radnika koji su stekli invaliditet i formiranje pojedinaca koji nisu sposobni pohađati uobičajene tečajeve. L. n. 104/92 tada intervenira kako bi integrirao ono što je već pruženo.

On predviđa da regije jamče učenicima s invaliditetom koji nisu u mogućnosti koristiti uobičajene metode učenja da steknu kvalifikacije također i kroz specifične aktivnosti u okviru aktivnosti centra za strukovno osposobljavanje, uzimajući u obzir orijentaciju koja je nastala iz obrazovnih planova individualiziranih tijekom školskog procesa. U tu svrhu centrima se daju potrebne subvencije i oprema. Na tečajevima se uzimaju u obzir različite sposobnosti i potrebe osobe s invaliditetom koja je, prema tome, uključena u zajedničke razrede ili posebne tečajeve. Međutim, nema podrške na samo nekoliko sati.

Vrlo važan zakon za osobe s invaliditetom u Italiji odobren je 1992., čuveni "104 zakon". Prije svega, što je zakon 104: Zakon 5. veljače 1992. br. 104., poznatiji kao zakon 104/92, zakonodavna je referenca "za pomoć, socijalnu integraciju i prava osoba s invaliditetom".

Glavni primatelji Zakona 104 su stoga osobe s invaliditetom, ali postoje i reference na one koji žive s njima. Pretpostavka je zapravo da se autonomija i socijalna integracija postižu jamčenjem odgovarajuće potpore osobi s invaliditetom i obitelji.

A ta podrška može biti u obliku osobne ili obiteljske pomoći, ali se može shvatiti i kao psihološka, psiho-pedagoška, tehnička pomoć.

Nakon stupanja na snagu Zakon 104 je ažuriran u nekim dijelovima, kao rezultat kasnije uvedenih pravila. Članak 12. Zakona 104 jamči pravo na obrazovanje osoba s invaliditetom u odsjecima vrtića, u zajedničkim razredima obrazovnih institucija svih razina i na sveučilišnim institucijama. Ostvarivanje prava na obrazovanje ne može se spriječiti poteškoćama u učenju ili drugim poteškoćama koje proizlaze iz invaliditeta ili povezanih s invaliditetom.

Članak 17., s druge strane, odnosi se na STRUČNU OBUKU, prema kojoj upravo regije provode uključivanje osobe s invaliditetom u redovne tečajeve stručnog usavršavanja javnih i privatnih centara i jamče hendikepiranim učenicima koji nisu u mogućnosti koristiti metode redovnog učenja stjecanje kvalifikacije također i kroz specifične aktivnosti u okviru aktivnosti centra za strukovno obrazovanje, uzimajući u obzir orijentaciju koja proizlazi iz individualiziranih obrazovnih planova realiziranih tijekom školskog procesa.

Tečajevi strukovnog osposobljavanja moraju uzeti u obzir različite sposobnosti i potrebe osobe s invaliditetom koja je, prema tome, uključena u zajedničke razrede ili u određene tečajeve.

3.4 DOBRE PRAKSE

Osposobljavanje i zapošljavanje osoba s invaliditetom u 16 talijanskih regija

Pokretanje novog projekta otvorenog za mlade s invaliditetom u dobi između 18 i 40 godina koji su zainteresirani za ulazak na tržište rada.

Procjenjuje se da u Italiji živi oko 4 milijuna 360 tisuća osoba s invaliditetom, odnosno 7,2% stanovništva. Prema Nacionalnom opservatoriju za zdravstvo u talijanskim regijama, postotak zaposlenih osoba s invaliditetom u dobi od 45 do 64 godine je 18% (nasuprot 58,7% opće populacije za istu dobnu skupinu) sa značajnim rodnim razlikama. U stvari, 23% muškaraca s invaliditetom je zaposleno (nasuprot 71,2% muškaraca u ostatku zemlje) i samo 14% žena (nasuprot 46,7%).

Stoga sa zadovoljstvom možemo izvijestiti o važnoj novoj prilici za one s invaliditetom koji traže posao: novi poziv koji je pokrenula UILDM - Talijanska unija za borbu protiv mišićne distrofije. Riječ je o projektu „PLUS“, inicijativi za

socijalnu uključenost osoba s invaliditetom, koja je pobijedila na prvom „jedinstvenom“ pozivu za prijedloge predviđenom reformom Trećeg sektora, objavljenom u studenom 2016., i financiranom od Ministarstva rada i socijalne politike, i time je zaposleno 80 mladih s invaliditetom (5 za svaku od 16 regija koje sudjeluju).

Projekt proveden zajedno s Movimento Difesa del Cittadino partnerom, Anas Puglia - Nacionalnom udrugom za društveno djelovanje i Udrugom Atlantis 27, sastojao se od aktiviranja stipendija za osposobljavanje za posao, koji je trajao 18 mjeseci i odvijao se u 16 regija, uključujući najmanje 5 osoba s invaliditetom od 18 do 40 godina (5 za svaku regiju). 11 od 16 sudionika bilo je rezervirano za žene.

Obuhvaćao je dvije glavne aktivnosti: u prvoj su polaznici pratili 40-satni tečaj stručnog usavršavanja kroz koji su im ponuđeni potrebni alati za promicanje osobne i socijalne autonomije i stjecanje odgovarajućeg načina rada i odnosa. Kasnije su im pomogli u radnom smještaju u tvrtkama, zadrugama ili javnim tijelima kroz 30-satne periode obuke, kako bi primijenili ono što su naučili u učionici i mogli imati prvi pristup svijetu rada. Za svakog korisnika zabilježen je stupanj sposobnosti, autonomije i osobnog talenta kako bi se stvorio CV koji identificira najprikladnije mjesto i vrstu stažiranja.

Druga aktivnost sastojala se u stvaranju info deska kojim samostalno upravljaju osobe s invaliditetom, s ciljem pružanja savjeta i pomoći pri ulasku u svijet rada. U ovoj drugoj aktivnosti sudjelovale su 32 osobe odabrane od 80 početnih primatelja.

3.5 SAŽETAK UPITNIKA ZA EDUKATORE

Prema rezultatima, edukatori koji su sudjelovali u anketama bili su uglavnom muškarci (55%). Prema njihovom mišljenju, nepovjerenje, nedostatak socijalnih medija i socijalno-ekonomske poteškoće predstavljaju brojne prepreke u komunikaciji s obiteljima. Velika većina ispitanika komunicira s roditeljima putem telefona ili osobno. Edukatori najčešće koriste metode prilagođene komunikacije i vršnjačke podrške, dok „poštovanje“, „strpljenje“, „otvoreno razmišljanje“ i „slušanje“ predstavljaju najvažnije značajke u komunikacijskom procesu s OČOIT-om. Prema 65% edukatora, obitelji nisu osjetljive i to predstavlja prepreku CU aktivnostima. Nadalje, edukatori su imali poteškoće u kontaktu s obiteljima. U Italiji bi obuka o novim metodologijama bila korisna podrška edukatorima. Većina ispitanika potvrdila je da edukator treba biti jasan, jednostavan, suosjećajan, srdačan i imati empatiju i predispoziciju za komunikaciju.

3.6 SAŽETAK UPITNIKA ZA OBITELJ

90% anketiranih obitelji ima jednog odraslog člana s intelektualnim teškoćama u svom domaćinstvu (jedna obitelj ima 2 OČOIT-a). Većina obitelji sudjeluje na sastancima kako bi podijelili iskustva, klub roditelja, klub za djecu i obitelji. u Italiji bi se 100% ukupnog broja ispitanika radije susrelo s edukatorima barem 2 puta prije početka obrazovnih aktivnosti. Vrijedi napomenuti da obrazovne aktivnosti rijetko odabire roditelj, isključujući OČOIT-a ili edukatore.

14

Većina obitelji informacije o obrazovnim aktivnostima dobiva od edukatora i institucija, kao i usmenom predajom. Obitelji su također odgovorile da više vole da ih se kontaktira telefonom.

Prema većini ispitanika, OČOIT-u je potrebno samopouzdanje tijekom aktivnosti učenja. Nadalje, druženje s drugim obiteljima i razmjena iskustava poboljšali bi obrazovne aktivnosti u kojima sudjeluju. Zaključno, postati samostalniji (100%) i steći znanja putem neformalnih aktivnosti bile su glavne potrebe učenja koje su identificirale obitelji.

3.7 IZVORI

http://www.disabilitaintellettive.it/index.php?option=com_content&task=view&id=553&Itemid=70

<https://www.disabili.com/lavoro/articoli-lavoro/formazione-e-opportunita-di-lavoro-per-persone-con-disabilita-in-16-regioni-italiane>

<https://www.disabili.com/legge-e-fisco/speciali-legge-a-fisco/legge-104-disabili>

<http://www.filo.unioncamere.it/P42A4442C4439S0/Normativa.htm>

4. SAŽETAK NACIONALNOG IZVJEŠĆA ZA HRVATSKU

U našem nacionalnom izvješću predstavljamo sustav obrazovanja i osposobljavanja odraslih osoba s intelektualnim teškoćama u Hrvatskoj kroz zakonsku obvezu. Procese deinstitucionalizacije osoba s intelektualnim teškoćama i vraćanje u obitelji ili stambene zajednice koje im pružaju više mogućnosti za cjeloživotno učenje. Sažeto su opisani i nepovoljni čimbenici koji obiteljima i njihovim odraslim članovima s intelektualnim teškoćama otežavaju aktivniji život u zajednici. Također predstavljamo motivacijske metode edukatora za učinkovitije društveno aktiviranje obitelji i njihovih odraslih članova s intelektualnim teškoćama. Na kraju su predstavljeni rezultati upitnika za Hrvatsku. Upitnik je proveden među edukatorima (20 upitnika) i obiteljima (10 upitnika) koje imaju odrasle članove s intelektualnim teškoćama (OČOIT).

15

4.1 SUSTAV OBRAZOVANJA I OSPOSOBLJAVANJA ODRASLIH OSOBA S INTELKTUALNIM TEŠKOĆAMA U HRVATSKOJ

Sustav obrazovanja u Hrvatskoj počinje s predškolskim ustanovama koje obuhvaćaju dječje vrtiće lokalne samouprave i privatne dječje vrtiće (fizičkih osoba, vjerskih zajednica i udruga) te ustanove kao što su knjižnice, različite udruge i osnovne škole u kojima se provode programi predškole i kraći programi.

Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje obvezno je i besplatno za svu djecu u dobi od 6. do 15. godine života, a za djecu s većim teškoćama u razvoju najdulje do 21. godine života. Posebni programi odnose se na školovanje djece s teškoćama u razvoju i na alternativne nastavne programe, a za one starije od 15 godina koji nisu završili osnovnu školu postoji sustav osnovnog obrazovanja za odrasle. Odredbe Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi propisuju:

Članak 62.

(1) Učenici s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama su daroviti učenici i učenici s teškoćama.

(2) Obrazovanje učenika s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama provodi se u skladu s ovim Zakonom, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

Članak 65.

(1) Učenici s teškoćama su:

- učenici s teškoćama u razvoju,
- učenici s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima,
- učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima.

Zakon o obrazovanju odraslih čije Opće odredbe kroz Članak 1 propisuju da je:

(1) Obrazovanje odraslih obuhvaća cjelinu procesa učenja odraslih namijenjenih:

- ostvarivanju prava na slobodan razvoj osobnosti,
- osposobljavanju za zapošljivost: stjecanju kvalifikacija za prvo zanimanje, prekvalifikaciji, stjecanju i produbljivanju stručnih znanja, vještina i sposobnosti,
- osposobljavanju za aktivno građanstvo.

(2) Obrazovanje odraslih dio je jedinstvenoga obrazovnog sustava Republike Hrvatske.

Cjeloživotno obrazovanje važan je podsustav cjelovitog sustava odgoja i obrazovanja. Ono omogućuje odrasloj osobi stjecati opće i stručno obrazovanje u različitim područjima, primjerice u prirodnom, tehničkom, društvenom, humanističkom, umjetničkom i drugima. Odrasle osobe stječu obrazovanje formalnim (formalno strukturirano, nastavni program, vodstvo učitelja/nastavnika, stjecanje formalne potvrde), neformalnim (intencionalno učenje sa stajališta osobe s ciljem stjecanja znanja, razvijanja sposobnosti i vještina, ali bez javne isprave) i informalnim učenjem (nije organizirano i strukturirano s obzirom na ciljeve, vrijeme učenja ili podršku).

Osobe s intelektualnim teškoćama često napuštaju školu i ne nastavljaju obrazovanje zbog diskriminatornih stavova i nedostatka prilagođenog programa i podrške. Budući da većina cjeloživotnih programa obrazovanja i materijala nisu pristupačni odraslim osobama s intelektualnim teškoćama sustavno se negira prilika da nastave razvijati vještine i kompetenciju kroz svoje živote.

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom također obvezuje države potpisnice, a Hrvatska to jest, da kroz Članak 24. koji se odnosi na obrazovanje priznaju pravo osoba s invaliditetom na obrazovanje. U cilju ostvarenja ovog prava bez diskriminacije i na osnovi jednakih mogućnosti, države članice će osigurati uključivost obrazovnog sustava, kao i cjeloživotno obrazovanje.

4.2 PROCES DEINSTITUCIONALIZACIJE ODRASLIH OSOBA S INTELKTUALNIM TEŠKOĆAMA

Osobe s intelektualnim teškoćama kroz povijest uglavnom su bile degradirane i obespravljene, često obilježavane kao devijantne i nepoželjne te ih se kao takve izdvajalo iz društva. Sve do sredine dvadesetoga stoljeća uglavnom su bile obuhvaćene isključivo segregacijskim sustavom tretmana.

Tijekom šezdesetih godina prošlog stoljeća dolazi do značajne promjene u pristupu invaliditetu i njegovom tumačenju; medicinski model invaliditeta postupno se mijenja u socijalni model. Kao nadopuna socijalnom modelu razvija se i model ljudskih prava unutar kojeg cilj nije samo dosezanje pravne jednakosti već djelovanje usmjereno prema osnaživanju osoba s invaliditetom u svrhu razvoja njihovih potencijala.

Osobe s intelektualnim teškoćama u institucionalnom sustavu skrbi nisu imale i nemaju dovoljno prilika za obavljanje svrsishodnih aktivnosti svakodnevnog života i razvoja maksimalno mogućih potencijala zbog objektivnih okolnosti koje uključuju i nedostatnu podršku osoblja. U Hrvatskoj je aktualan proces deinstitalizacije i uključivanja osoba s intelektualnim teškoćama u stanovanje uz podršku u zajednici koje im pruža cjeloživotno učenje kroz praktične aktivnosti. U takvom modelu organiziranog stanovanja osoba bi trebala sudjelovati u svim poslovima u kućanstvu, odnosno domaćinstvu pa tako i u procesu svakodnevne pripreme obroka. Učenje brige o sebi, vještine svakodnevnog života posebno su značajne za odrasle osobe s intelektualnim teškoćama u kontekstu njihova boljeg ostvarivanja uloga odrasle dobi. Kako bi odrasla osoba s intelektualnim teškoćama imala bolju kvalitetu života vrlo je važno omogućiti joj usvajanje praktičnih vještina te rehabilitaciju usmjeriti na jačanje samostalnosti i autonomije.

Suvremeni ciljevi pružanja podrške osoba s intelektualnim teškoćama uključuju princip normalizacije, socijalne integracije, individualizacije, orijentacije na zadovoljavanje potreba, poticanje samostalnosti i autonomije. Koncept normalizacije pojavljuje se 1970-ih godina i uključuje pravo osobe da živi u sredini koja joj pruža adekvatnu podršku uz koju može ostvariti svoje životne potencijale kao i ostatak populacije, a uključuje i ostvarivanje uloge odrasle dobi. Unutar koncepta normalizacije javlja se i princip aktivnosti prikladnih dobi osobe koji govori o tome da aktivnosti kojima se bavi osoba s intelektualnim teškoćama, način odijevanja i interakcije s osobom, trebaju biti u skladu s njezinom kronološkom dobi. Ovaj princip podrazumijeva i pružanje podrške koja je usklađena s kronološkom dobi osobe. Na ovaj način smanjuje se mogućnost gledanja na osobe s intelektualnim teškoćama kao na „vječnu djecu“.

4.3 ŽIVOT U ZAJEDNICI OBITELJI I NJIHOVIH ODRASLIH ČLANOVA S INTELKTUALNIM TEŠKOĆAMA

S vremenom dijete odrasta i postaje punoljetna osoba s intelektualnim teškoćama. Događaju se mnoge promjene, ali ta osoba i dalje ovisi o brizi svojih članova obitelji, ponajviše roditelja. Jedan od efikasnih načina kako roditelji mogu smanjiti svoju napetost, frustracije i zabrinutost, tijekom odrastanja osobe s intelektualnim teškoćama svakako je kvalitetna podrška i edukacija. Briga o odraslom članu s intelektualnim teškoćama uvijek sa sobom nosi nove izazove zbog čega je potrebno konstantno usvajanje novih

informacija kroz razne edukacije koje doprinose boljoj i kvalitetnijoj svakodnevnici. Budući da su roditelji jedini ili najveći oslonac osobi koja ima poteškoće u intelektualnom funkcioniranju, događa se s najboljim namjerama, da imaju potrebu ponašati se prezaštitnički. Druga krajnost koja se događa da su previše popustljivi u odnosu na svoga ovisnog člana, što može imati i suprotne učinke od onoga što roditelji žele postići.

Osoba s intelektualnim teškoćama može dobiti puno iz kvalitetnog odnosa s roditeljima i napredovati kroz razvoj. Roditelji mogu doprinositi dobrobiti svojih ovisnih članova kroz svakodnevne aktivnosti, ne zaboravljajući pri tome na roditeljsku ljubav, nježnost i toplinu. Dobro je poticati komunikaciju između ovisnog člana s intelektualnim teškoćama i ostalih članova obitelji, ali važno je imati uvijek na umu da članovi obitelji bez teškoća te braća i sestre moraju imati i svoje vlastite prijatelje i hobije, kao i vlastito vrijeme s roditeljima.

Svrha podrške roditeljima i ostalim članovima obitelji je da se bolje shvati i prihvati životna situacija, racionalnije prihvati uloga u njoj, kao i uloga ostalih članova obitelji, složenost rješavanja problema, specifičnost izražavanja i zadovoljavanja potreba člana s intelektualnim teškoćama.

4.4 MOTIVACIJSKE METODE EDUKATORA ZA UČINKOVITIJE DRUŠTVENO AKTIVIRANJE OBITELJI I NJIHOVIH ODRASLIH ČLANOVA S INTELKTUALNIM TEŠKOĆAMA

Brze i česte promjene u svijetu zahtijevaju cjeloživotni razvoj osobnih, socijalnih i profesionalnih kompetencija pojedinaca pa su suvremena društva suočena s nužnim promjenama u području obrazovanja. Ono se mora mijenjati u skladu sa zahtjevima koji su pred društvom i pojedincima (obrazovanje za život i rad) u smislu sustava vrijednosti i realnih potreba tržišta rada. Obrazovanje odraslih nije izuzeto iz procesa koji se događaju oko nas.

Motivacija je ključni čimbenik uspješnog procesa cjeloživotnog obrazovanja, stoga se treba promatrati kroz veze između ciljeva obrazovanja, očekivanih ishoda, metoda vrednovanja znanja, vještina i sposobnosti. Zadatak je i uloga edukatora da primjenom odgovarajućih motivacijskih tehnika potaknu prirodnu motivaciju kod obitelji i njihovih odraslih članova s intelektualnim teškoćama, uzevši u obzir njegove potrebe, interese i emocije.

Motivacijske tehnike trebaju biti prisutne u svim dijelovima procesa obrazovanja odraslih:

- upoznavanju polaznika i uvođenju u nastavnog sadržaje (različiti načini upoznavanja polaznika, „probijanje leda“)
- usvajanju, utvrđivanju i ponavljanju nastavnih sadržaja (interaktivne metode poučavanja, strategije suradničkog učenja)
- praćenju i vrednovanju (natjecanja, kvizovi).

4.5 SAŽETAK UPITNIKA

Edukatori

Iako je većina odgovorila da je lako stupiti u kontakt s obiteljima s OČOIT-om, 45% edukatora suočilo se s poteškoćama u kontaktiranju s tim obiteljima. Glavni razlozi zbog kojih edukatori ne mogu doći do obitelji su nezainteresiranost, zatvorenost obitelji i nedostatak vremena. 65% edukatora radije kontaktira osobno s obiteljima s OČOIT-om. Vrijedno je napomenuti da malo njih koristi e-mail ili / i društvene medije za komunikaciju s tim obiteljima. 95% edukatora se upoznaju s obitelji i OČOIT-om prije početka aktivnosti. U procesu komunikacije s OČOIT-om, glavne karakteristike edukatora trebaju biti „poštovanje“, „slušanje“ i „strpljenje“. Kada se suoče s problemom u aktivnostima, edukatori radije uključuju u njegovo rješavanje obitelji i OČOIT (90%). 25% edukatora uključuje druge članove obitelji kako bi riješilo problem.

Većini edukatora (75%) bi pomogla obuka o novim metodologijama da se usavrše, a 70% smatra da bi im u tome pomoglo više motivacijskih tehnika. 55% edukatora misli da bi se, ako se aktivnosti provode u kućnom okruženju, OČOIT i obitelji više uključivale u aktivnosti. S druge strane, 35% edukatora odgovorilo je negativno na to pitanje.

Obitelji

70% obitelji susreće se s edukatorima prije početka obrazovnih aktivnosti, dok 30% ne. 5 obitelji koje se susreću s edukatorima to čine po potrebi, a 3 obitelji to čine jednom mjesečno. Obrazovne aktivnosti ne biraju roditelji samostalno, već uključuju OČOIT ili edukatore. O obrazovnim aktivnostima 60% obitelji informira se putem interneta, a 40% putem TV ili radija, te usmenom predajom. Samo 30% obitelji informacije dobiva od edukatora/institucija i putem društvenih mreža. Većina obitelji (60%) preferira osobni kontakt ili kontakt telefonom od strane institucija. Nedostatak vremena, previše sudionika i financijske poteškoće predstavljaju najveći problem obiteljima koje se uključuju u aktivnosti cjeloživotnog učenja. 80% obitelji odgovorilo je da bi razmjena iskustava poboljšala obrazovne aktivnosti u kojima sudjeluju, praćeno s više sastanaka s edukatorima što je odgovorilo 50% obitelji.

O potrebama učenja OČOIT-a, većina obitelji odgovorilo je „postati neovisniji“ (60%), dok je 50% obitelji identificiralo veće uključivanje u lokalnu zajednicu kao jednu od najvažnijih potreba OČOIT-a.

4.6 IZVORI:

<https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/osnovnoskolski-odgoj-i-obrazovanje/osnovnoskolsko-obrazovanje/218>

<http://www.savezosit.hr/osoba-s-intelektualnim-teskocama-i-obiteljsko-funkcioniranje/>

<https://mdomsp.gov.hr/istaknute-teme/osobe-s-invaliditetom-i-starije-i-nemocne-osobe/osobe-s-invaliditetom-1740/proces-transformacije-i-deinstitucionalizacije-1708/utemeljenje-procesa/1772>

<file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/bratkovic.pdf>

<file:///C:/Users/Korisnik/OneDrive/Radna%20površina/Kako%20uspješno%20poučavati%20odrasle.pdf>

<https://www.zakon.hr/z/384/Zakon-o-obrazovanju-odraslih>

<https://repozitorij.erf.unizg.hr/islandora/object/erf%3A71/datastream/PDF/view>

5. SAŽETAK NACIONALNOG IZVJEŠĆA ZA UK

U ovom izvješću na početku razmatramo rute i mogućnosti formalnog obrazovanja odraslih s intelektualnim teškoćama u UK. Zatim razmatramo o mogućnostima koje im stoje na raspolaganju nakon završetka formalnog obrazovanja i stalnim prilika za cjeloživotno učenje. Također razmatramo aktivnosti u UK kojima se najčešće bave odrasli s intelektualnim teškoćama. Na kraju predstavljamo rezultate upitnika za UK. Upitnik je proveden među edukatorima (20 upitnika) i obiteljima (21 upitnik) koje imaju odrasle članove s intelektualnim teškoćama (OČOIT).

21

5.1 ŠKOLOVANJE I OBUKA ZA ODRASLE OSOBE S INTELKTUALNIM TEŠKOĆAMA U UK

Obrazovni sustav u UK podijeljen je u četiri glavna dijela, osnovno obrazovanje, srednje obrazovanje, dodatno obrazovanje i visoko obrazovanje. Djeca u UK moraju obavezno pohađati osnovno i srednje obrazovanje koje traje otprilike od pete do šesnaeste godine učenika.

Tek od 1970. djeca s invaliditetom - koja su prethodno bila klasificirana kao nesposobna za obrazovanje - imaju pravo sudjelovati u obrazovanju.

Međutim, zakon se od tada bitno promijenio: Protokol 1., članak 2. Zakona o ljudskim pravima, članak 28. Konvencije UN-a o pravima djeteta i članak 24. Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom daju pravo osobama s invaliditetom na obrazovanje.

Mladi ljudi, sa ili bez intelektualnih teškoća, sada moraju biti u obrazovanju ili obuci barem do 16. godine. U Engleskoj su obvezni do svoje 18 godine:

- ostati u redovnom obrazovanju, npr. na fakultetu
- započeti naukovanje ili pripravništvo
- raditi ili volontirati (20 sati ili više tjedno) tijekom povremenog obrazovanja ili usavršavanja.

5.2 ŠKOLOVANJE ZA INKLUZIJU

Učenici za koje se smatra da imaju „posebne obrazovne potrebe“ (to ne uključuje svu djecu s invaliditetom) trebaju biti uključeni u redovne škole, pod uvjetom da se to ne sukobljava s roditeljskim željama ili utječe na učinkovito obrazovanje ostale djece (članak 316. Zakona o obrazovanju iz 1996., izmijenjen i dopunjen Zakonom o posebnim potrebama obrazovanja i invaliditeta iz 2001.).

Ipak, postoji dodatno pravo roditelja djece s invaliditetom da stave veto na inkluzivno obrazovanje na koje njihovo dijete ima pravo ako smatraju da je to najbolje za njih, i umjestotoga ih školovati u specijalističkom okruženju.

Zakon o djeci i obiteljima iz 2014. predviđa sustav obrazovnih potreba i invaliditeta (SEND) u Engleskoj, koji pokriva obrazovanje, zdravlje i socijalnu skrb.

Podrška SEN-a je podrška koja se pruža djetetu ili mladoj osobi u njihovom predškolskom odgoju, školi ili na fakultetu. U školama zamjenjuje prethodno postojeće sustave „School Action“ i „School Action Plus“. Za djecu u obveznoj školskoj dobi vrsta pružene potpore može uključivati dodatnu pomoć učitelja, pomoć u komunikaciji s drugom djecom ili podršku u fizičkim ili osobnim poteškoćama u skrbi.

2006. godine stupila je na snagu „obveza za izjednačavanje invaliditeta“, što je uvedeno Zakonom o diskriminaciji invaliditeta iz 2005. To stavlja opću obvezu na javna tijela - uključujući škole i ustanove dodatnog i visokog obrazovanja - da promoviraju izjednačavanje invaliditeta. Škole moraju voditi računa o potrebi:

- promoviranja jednakih mogućnosti između osoba s invaliditetom i bez invaliditeta;
- uklanjanja diskriminacije i uznemiravanja, promoviranja pozitivnog stava prema osobama s invaliditetom;
- poticanja sudjelovanja osoba s invaliditetom u javnom životu; i
- poduzimanja koraka za zadovoljavanje potreba osoba s invaliditetom, čak i ako to zahtijeva povoljniji tretman.

5.3 CJELOŽIVOTNO UČENJE ZA OSOBE S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA

U Engleskoj Agencija za financiranje obrazovanja i vještina (ESFA) financira škole i akademije sa šestim stupnjem, koledže za dodatno obrazovanje i posebne ustanove nakon 16 godina. Sredstva se ovim ustanovama osiguravaju za obrazovanje i osposobljavanje učenika u dobi između 16 i 19 godina i do 25. godine života za mlade ljude s planom obrazovanja, zdravstva i skrbi (EHC), ovisno o potrebama navedenim u planu.

Ako imate EHC plan, možda ćete i dalje biti prihvatljivi za financiranje do 25. godine života, ali ne postoji automatsko pravo na pružanje obrazovanja. Što će se financirati ovisit će o rezultatima i potrebama navedenim u vašem EHC planu i odluci vaše lokalne vlasti. Lokalna uprava mora razmotriti odgovara li to vašim potrebama i je li to "učinkovito korištenje resursa".

Nakon 25 godina, financiranje kako bi se dobio pristup daljnjem učenju može poticati od individualnih stipendija koje pružaju državna / lokalna vlast ili dobrotvorni sektor.

5.4 NEKI PRIMJERI AKTIVNOSTI KOJE PROVODE OBITELJI S OČOIT U UK

Iako je došlo do poboljšanja socijalne uključenosti u kulturološkom smislu, još uvijek postoji dugačak put da osobe s invaliditetom i osobe s intelektualnim teškoćama postanu u potpunosti prihvaćene unutar društvenih normi.

Izvešće o istraživanju koje su 2008. proveli Eric Emerson i Chris Hatton za Centar za istraživanje invaliditeta, a podupirao Mencap, prikupilo je nalaze o tome kako su osobe s invaliditetom mogle provoditi slobodno vrijeme.

Tablica 7: Sudjelovanje u aktivnostima zajednice u prethotnom mjesecu

	Blago ili umjereno	Ozbiljno	Temeljito višestruko	Ukupno ljudi
Ljudi koji žive u privatnim domaćinstvima				
Odlazak u kupovinu	88%	90%	73%	88%
Posjeta prijateljima ili obitelji	83%	83%	70%	82%
Prehrana u restoranu, pubu ili kafiću	61%	75%	50%	67%
Izlazak u pub ili kafić	55%	60%	36%	56%
Odlazak kod frizera	53%	53%	50%	53%
Bavljenje sportom ili plivanjem	39%	48%	36%	43%
Odlazak u kino, kazalište ili na koncert	34%	40%	23%	36%
Odlazak u knjižnicu	25%	18%	9%	21%
Gledanje sportskog događaja	23%	17%	8%	20%
Nije učinjeno ništa ili samo jedna od tih stvari	4%	4%	17%	5%
Ljudi koji žive u podržanom smještaju				
Odlazak u kupovinu	91%	91%	81%	90%
Posjeta prijateljima ili obitelji	73%	61%	44%	65%
Prehrana u restoranu, pubu ili kafiću	76%	83%	79%	80%
Izlazak u pub ili kafić	70%	80%	66%	75%
Odlazak kod frizera	71%	76%	75%	74%
Bavljenje sportom ili plivanjem	37%	38%	33%	38%
Odlazak u kino, kazalište ili na koncert	47%	51%	30%	47%
Odlazak u knjižnicu	30%	19%	6%	23%
Gledanje sportskog događaja	22%	18%	8%	19%
Nije učinjeno ništa ili samo jedna od tih stvari	3%	4%	9%	4%

Gornji graf napravljen je tako što smo pitali pojedince s blagim do umjerenim, teškim i dubokim višestrukim IT u kojih 9 specifičnih aktivnosti su sudjelovali u prethodnom mjesecu, ako ih ima. To nam daje dobru predodžbu o tome kako osobe s IT odlučuju provesti svoje slobodno vrijeme, kao i o onome što mogu postići u svoje slobodno vrijeme.

Sve aktivnosti uključuju izlaske van, tako da primjerice gledanje sportskog događaja ne uključuje gledanje televizije u zatvorenom. Odlazak u kupovinu je na vrhu popisa i moglo se uočiti da je to zbog toga što je to jedna od najvažnijih životnih vještina koja bi mogla dovesti do daljnjeg osamostaljenja u budućnosti.

Slijede društvene aktivnosti kao što su posjete prijateljima ili obitelji ili odlasci u pub. Iz ovoga se može procijeniti da je društvena aktivnost važna za pojedince iz zajednice osoba s IT kao i za nas ostale. Iako vidimo da se odlazak u klubove ne poduzima tako često kao sastajanje, moglo bi se pretpostaviti da je to i manje održivo zbog financijskih ograničenja. Dokazi ovdje ukazuju na važnost unapređenja životnih vještina i omogućavanja socijalnog prostora osobama s IT.

Malo je iznenađujuće vidjeti kako su oni unutar podržanog smještaja (na donjoj polovici grafikona) aktivniji u napuštanju kuće i to je vjerojatno zato što imaju veću podršku kod sudjelovanja u aktivnostima. Ovaj porast aktivnosti za one koji imaju potporu vidljiviji je za osobe s dubokim invaliditetom. Također bi se moglo pretpostaviti da vide manje obitelji i prijatelja jer već žive u obiteljskom okruženju.

5.5 IZVORI

http://www.disabilitaintellettive.it/index.php?option=com_content&task=view&id=553&Itemid=70

<https://www.disabili.com/lavoro/articoli-lavoro/formazione-e-opportunita-di-lavoro-per-persone-con-disabilita-in-16-regioni-italiane>

<https://www.disabili.com/legge-e-fisco/speciali-legge-a-fisco/legge-104-disabili>

<http://www.filo.unioncamere.it/P42A4442C4439S0/Normativa.htm>

<https://www.webaccessibile.org/normative/libro-bianco-tecnologie-per-la-disabilita/le-statistiche-sui-disabili/>

5.6 SAŽETAK UPITNIKA

Edukatori

Edukatori su izvijestili da, pored praktičnih problema s kontaktiranjem obitelji odraslih s IT, također postoji sve veći napor da se OČOIT-u pomogne da bude što neovisniji i mnoge institucije to žele promovirati. Odrasle s IT može se uputiti putem društvenih organizacija, radije nego putem obitelji. Roditelji često rade pa nisu dostupni za vrijeme radnog vremena (bilo da budu uključeni u aktivnosti ili da budu konzultirani), a u nekim slučajevima obitelji nisu u istom području kao OČOIT.

Glavni kanali komunikacije su tradicionalne metode, poput osobnog kontakta ili preko telefona, a većina odabira aktivnosti i regulacija ponašanja provode se izravno s OČOIT-om, a ne uključivanjem obitelji. Prije razgovora s obitelji često se traži / zahtijeva pristanak OČOIT-a.

Edukatori žele više podrške i resursa za obavljanje aktivnosti, a osobne poteškoće i prijevoz uglavnom su glavni razlog zašto OČOIT nije uključen.

Edukatori su smatrali da bi se OČOIT-i mogli više angažirati u aktivnosti ako bi se iste mogle provoditi u kućnom okruženju, ali to će ovisiti o obitelji i aktivnostima. Aktivnosti moraju biti jednostavne i relevantne za svakodnevni život.

Obitelji

Većina dostupnih aktivnosti su za odrasle s IT, osim grupa za podršku obitelji i obrazovnih aktivnosti gdje odraslu osobu s IT često prati član obitelji. U nekim područjima nema raspoloživih aktivnosti koje su prikladne za odrasle s IT, a nedostatak razumijevanja problema od strane edukatora / pružatelja aktivnosti istaknuto je kao problem. Većina obitelji ne susreće se izravno s edukatorima / pružateljima aktivnosti, ali se aktivnosti ponekad organiziraju putem sekundarnih kontakata kao što su djelatnici ili organizacije za podršku odraslih s IT. Čak i tamo gdje postoji kontakt s edukatorima, to nije učestalo (češći kontakt može se pojaviti u formalnim obrazovnim okruženjima, kao što su fakulteti, nego s pružateljima aktivnosti u zajednici). Općenito, OČOIT odabire aktivnosti kojima želi prisustvovati, ali roditelj može donositi te odluke tamo gdje OČOIT za to nema kapaciteta.

Informacije o aktivnostima obično se dobivaju neformalno putem usmene predaje ili pretraživanjem interneta / društvenih medija ili brošura ili kontaktnih organizacija / pružatelja informacija za odrasle s IT. Poželjna metoda kontakta su e-pošta (popisi adresa) i letci. Obitelji su mislile da se aktivnosti ne oglašavaju putem ispravnih komunikacijskih kanala i da bi pružatelji usluga skrbi, služba socijalne skrbi i pružatelji informacija za odrasle s IT bili dobri putevi za oglašavanje (NAPOMENA - to je vjerojatno zato što su to službe od povjerenja, kao što su to savjeti i preporuke drugih s IT).

Glavna prepreke u bavljenju aktivnostima bile su nerazumijevanje edukatora o poteškoćama u razvoju i komunikacijskim poteškoćama, iako je jedan ispitanik rekao da nemaju problema, a edukatori već rade dovoljno. Obitelji su mislile da bi najbolji način za poboljšanje obrazovnih aktivnosti bio da se povežu s drugim obiteljima, a da im tečajeve održavaju/podržavaju pojedinci sa stručnim znanjem o invaliditetu i koji znaju raditi s osobama s IT.

Glavne potrebe za učenjem su neovisnost, socijalne vještine i uključenost u zajednicu. To ima smisla u kontekstu općeg zahvata koji omogućava OČOIT-u da živi neovisno u zajednici (kao i važnost financijske pismenosti i kuharskih vještina), kvalifikacije i funkcionalne vještine smatraju se manje važnima. Ostale spomenute potrebe odnose se na mogućnost da rade i da se osjećaju kao i svi drugi članovi društva. Također je sugerirano da je potrebno više usluga za rad na socijalnom modelu invaliditeta. 50% obitelji bilo je zadovoljno uslugom koju su dobili, a 50% nije, te preporučuju kako je najbolji način za poboljšanje usluga da se iste pružaju na svim područjima i da se osigura da edukatori razumiju potrebe OČOIT-a i kako najbolje raditi s njima.

6. ZAKLJUČAK

SAŽETAK UPITNIKA ZA EDUKATORE

Osim Italije, značajna većina edukatora koji su sudjelovali u upitniku bile su žene.

Iako je većina odgovorila da je lako kontaktirati obitelji s OČOIT-om, edukatori koji su sudjelovali u upitnicima u Hrvatskoj i Italiji suočili su se s poteškoćama u kontaktiranju s tim obiteljima. Prema edukatorima, nedostatak interesa, zatvorenost obitelji i nedostatak vremena te društvenih medija, kao i poricanje stanja njihovog djeteta, bile su glavne prepreke za doseganje obitelji s OČOIT-om.

Kako su naveli edukatori u svim zemljama partnerima, glavni kanali komunikacije koji se koriste s obiteljima s OČOIT-om su preko telefona ili osobno; većina usvojenih metoda ispitnika su prilagođena komunikacija, vršnjačka i volonterska podrška.

Za uspješno surađivanje s OČOIT-om, velika većina edukatora prepoznala je sljedeće značajke: strpljenje, aktivno slušanje, poštovanje, otvorenost.

Štoviše, rezultati upitnika otkrili su kako obitelji često nisu osjetljive, a to predstavlja prepreku edukatorima za provođenje aktivnosti cjeloživotnog učenja. Nadalje, edukatori su imali poteškoće u kontaktu s obiteljima. Kada su suočeni s problemom u aktivnostima učenja, edukatori koji su sudjelovali u upitniku uključuju cijelu obitelj u rješavanje problema. Prema ispitanicima, obuka o novim metodologijama, više sredstava i više pomoćnog osoblja pomoglo bi im da poboljšaju svoje aktivnosti.

Od edukatora se tražilo da identificiraju elemente za učinkovitu komunikacijsku strategiju kada uključuju obitelji s OČOIT-om u CU aktivnosti. U tom su pogledu najčešći odgovori bili empatija i predispozicija za komunikaciju. Uz sve to, kako bi uspješno komunicirao s takvim obiteljima, edukator bi trebao biti jasan, jednostavan, empatičan i ljubazan.

Što se tiče razvoja djelotvorne vođene provedbe aktivnosti za obitelj u njihovom kućnom okruženju, ispitanici su identificirali različite čimbenike. Prema riječima slovenskih edukatora, male su skupine ključne za provođenje aktivnosti cjeloživotnog učenja za obitelji s OČOIT-om u njihovom kućnom okruženju. Takve bi aktivnosti također trebale pomoći obiteljima da se integriraju u nepoznato okruženje. Obitelj u Italiji ima aktivnu ulogu i barem kroz prvo razdoblje treba ih voditi i pratiti. U Hrvatskoj su ispitanici smatrali da bi se mogli više baviti aktivnostima ako bi ih mogli provoditi u kućnom okruženju. Prema britanskim edukatorima, aktivnosti moraju biti jednostavne i relevantne za svakodnevni život.

SAŽETAK UPITNIKA ZA OBITELJ

Sve obitelji koje su sudjelovale u upitniku imaju jednog člana obitelji s intelektualnim teškoćama.

Većina ispitanika ima jednog člana obitelji s intelektualnim teškoćama. Neke obitelji pohađaju vikend seminare, predavanja i seminare podrške njihovom OČOI-u, dok druge sudjeluju na sastancima radi razmjene iskustava, kluba roditelja, kluba djece i obitelji.

Vrijedi napomenuti da se u Sloveniji većina obitelji ne susreće s edukatorima koji provode aktivnosti prije njihovog početka, dok ih u Hrvatskoj (70%) i Italiji (100%) ispitanici radije susreću. U UK se većina obitelji ne sastaje izravno s edukatorima, ali može se dogoditi sekundarna rasprava s djelatnicima ili organizacijama za podršku kako bi se utvrdile mogućnosti za narednu godinu.

Osim ako nema kapaciteta za to, OČOIT obično bira obrazovne aktivnosti, uključujući obitelj ili edukatore.

Obitelji su najčešće informirane o obrazovnim aktivnostima od strane edukatora i institucija, kao i usmenom predajom. Obitelji se o obrazovnim aktivnostima informiraju i putem interneta / društvenih medija.

Rezultati upitnika pokazali su da obitelji više vole biti kontaktirane e-mailom ili telefonom.

Nedostatak vremena predstavlja najveći problem obiteljima koje se bave CU aktivnostima dok se većina njih suočava s financijskim poteškoćama u pristupu tim aktivnostima. Nadalje, nerazumijevanje edukatora o poteškoćama u razvoju i poteškoćama u komunikaciji bilo je jedno od glavnih prepreka obitelji za bavljenje CU aktivnostima.

Prema ispitanicima, OČOIT-u je potrebno samopouzdanje, ohrabrenje i osjećaj postignuća tijekom aktivnosti učenja.

Većina obitelji izvijestila je da će druženje s drugim obiteljima i razmjena iskustava poboljšati obrazovne aktivnosti u kojima sudjeluju. Ispitanici bi također željeli dobiti podršku stručnjaka koji zna kako raditi s osobama s IT.

Rezultati upitnika pokazuju sličnu situaciju u svim zemljama koje sudjeluju u pogledu potreba učenja OČOIT-a. Neovisnost, socijalne vještine i uključenost u zajednicu odabrani su kao glavne potrebe učenja za članove obitelji koji su sudjelovali u upitniku.